

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. IX. Anglonen. Iurisdictionis, De eadem materia territorii separati, ac jurisdictionis Prælati inferioris in locum, & populum alicujua loci; Et quid operentur dominium & jurisdictio temporalis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

exequutionis jam factæ, & sic exequutionem conti-
nuativam, ne illa semel facta, impedito ejus effectu,
inanis remaneret ex deductis *decis.* 21. & 265. *par.*
7. *recent.* ubi de materia.

ANGLONEN. JVRISDICTIONIS

PRO
EPISCOPO,

CUM
ABBATE SEU COMMENDATA-
RIO MONASTERII S. ELLE
DE CARBONE.

*Casus decisus per Sac. Congregationem Con-
cilii pro Episcopo.*

De eadem materia territorii separati, ac
jurisdictionis Prælati inferioris in locum, &
populum alicujus loci; Et quid in hoc ope-
rentur dominium & jurisdictio temporalis
ejusdem loci penes ipsum Prælatum inferio-
rem.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *De jurisdic. laicali, quam habent in Regno Nea-
politano aliqui Prælati Ecclesiastici, quid im-
portet.*
- 3 *Decisio Sac. Congregationis.*
- 4 *De probatione situationis loci in Diocesi.*
- 5 *De probatione territorii separati.*
- 6 *De restrictione ad vultum exhibitum tanquam
melioiorem.*
- 7 *De actibus possessorii Episcopi exclusivis immemo-
rabilis prætense à Prælato inferiori.*
- 8 *Quid in hac materia operetur possessio jurisdic-
tionis temporalis in loco, examinatur.*

DISC. IX.

INtra limites Diocesis Anglonen.
extat Oppidum nuncupatum *De
Carbone*, ibique Monasterium sub
invocatione S. Elie Ordinis S. Basi-
lii, cujus Abbas, ex antiquis Re-
gum concessionibus, est ejusdem
Oppidi utilis dominus, cum jurisdictione laicali in
causis civilibus, & forsan mixtis, non autem crimi-
nalibus, quarum jurisdictio per Regem alicui sæcu-
lari in feudum concedi solet ut ferè universalis est
consuetudo in eo Regno quoad oppida & loca, quæ
per Ecclesias possidentur, ut sunt Ecclesiæ Constan.
Policastræ, Tricaricæ, pluresque alia, & de quo
jurisdictionis concursu, seu competentia inter
Prælatum Ecclesiasticum, & Feudatarium sæcula-
rem plura præsertim habentur apud *Ronitum* super
pragmaticis in *pragm.* 1. de jurisdictione invicem non
urbani ubi registrantur aliqua Decreta super natura
causarum, quando dicantur criminales, civiles, vel
mixtae respectivè.

Occasione autem istius domini, & jurisdic-
tionis, juxta satis frequentem & penè universalem om-

nium hujusmodi Prælatorum hanc jurisdictionem
temporalem in loco habentium, nec non ratione
privilegiorum à Sede Apostolica huic Monasterio
concessorum super ejus exemptione ab Ordinarii
jurisdictione, cœpit etiam d. Abbas exercere spiri-
tualem, & quasi Episcopalem omnimodam privati-
vè ad Episcopum, qui fortè ante publicationem s.
Concl. Trid. nullatenus in hoc loco se ingerebat,
Post dictam verò publicationem exercere cœpit ju-
risdictionem ab eodem S. Conc. Ordinariis locorū
delegatam in locis exemptis in casibus ibi expressis,
fatis autem dictum exercitium interruptum fuit, vel
ex Episcoporum pro tempore negligentia, vel pro-
babiliter ex motivo reverentiæ habitæ aliquibus pro
tempore ejusdem Monasterii Commendatariis;
Cumque ad istam Ecclesiam Anglonen. promotus
fuisset Franciscus Antonius de Luca Archidiaconus
Melphicten. iste, ut suo muneri satisfacere, curavit
suam Ecclesiam de dicta jurisdictione penè in de-
fuetudinem abita reintegrare, unde propterea habi-
to recurso ad S. Congreg. Concilii.

Assumpta de super disputatione, cum ex parte di-
cti Abbatis, seu Commendatarii prætenderetur om-
nimoda jurisdictio quasi Episcopalis cum territorio
separato & qualitate nullius, potissimum constitue-
batur fundamentum in privilegiis Apostolicis hujus
Monasterii amplam exemptionem continentibus,
registratis in quodam liberculo impresso, qui occa-
sione consimilis controversiæ compositus fuit per
eruditissimum ac magnum linguæ Latinæ professio-
rem Paulum Amilium SS. Archiepiscopum prius
Cusentinum, deinde Urbanen. qui idem Monaste-
rium ex resignatione forsan insignis Cardinalis
Sanctorii patris, Sanctæ Severinæ, nuncupati, obti-
nebat, Et ulterius scribentes pro dicto Commenda-
tario, magnam vim constituerent in dominio &
jurisdictione temporali ejusdem loci, quasi quod ex
dispositione ejusdem S. Conc. *Trid. Sess. 25. deregula-
lar. cap. 11.* ob istam circumstantiam cesser dicta de-
legata jurisdictio aliis locorum Ordinariis in locis
& personis exemptis attributa, & constituerent istos
Prælatos ita qualificados in aliquo statu diverso, eo-
dem modo, quo diversificat illos, qui essent capi-
ta Religionum in locis suæ Residentiæ.

His non obstantibus, cum justitiæ fundamento,
post binam disputationem de anno 1660. prodit
consuetum rescriptum, quod scilicet dum nullum
exhibebatur privilegium Apostolicum concessivum
territorii separati, Episcopus manutenendus esset in
quasi possessione exercendi jurisdictionem à S. Concil.
Trid. & Apostolic Constitutionibus delegatam in locis
exemptis, donec per privilegium vel per immemora-
bilem per tres conformes canonizatam doceretur de
territorio separato, in cujus rescripti executionem
Episcopus vilitavit, dictamque jurisdictionem plu-
ries exercuit, donec præfuit dictæ Ecclesiæ, à qua
deinde ad Nazarenam translatus fuit.

Tres igitur fuerunt hujus disputationis puncti,
Primò super situatione hujus loci intra Diocesium,
cùm hæc sit fundamentum intentionis Episcopi a-
gentis contra inferiorem Prælatum pro dictæ ju-
isdictionis exercitio. Secundo super prætense territo-
rio separato. Et tertio quid in proposito operaretur
dominium temporale loci controversi.

Primus videbatur planus, Tum ex situatione loci
undiq. circumdati ab hac Diocesi, absque eo quod
alter Episcopus esset, seu aliàs fuisset in causa. Tum
etiam quia in eisdem privilegiis exemptivis in supra-
dicto liberculo impressis, Monasterium enuncia-
tur situm in hac Diocesi, uadè propterea versaba-
mur

mur in claris ob ipsius partis confessionem resultantem ab eorumdem privilegiorum exhibitione & usu, & clarius ob plures actus jurisdictionales, de quibus infra, ex iis, quæ circa situationis probationem habentur firmata in decisionibus editis in *Toletana Jurisdictionis 9. Maij 1659. & 21. Maij 1660. coram Bevilacqua*, de quibus supra *disc. 1.* & quarum decisionum prima de tempore hujus disputationis jam prodierat, atque hic punctus, utpote planus, modicam habuit disputationem.

Quoverò ad alterum, dicebam idem, quod in tot consimilibus disputationibus ut supra & infra dicere consuevi, ex deductis præsertim in *dicta Toletana disc. 1.* quæ pro omnibus tanquam magistra deservit, Hujusmodi scilicet punctum hodie non esse amplius juris sed facti, super probatione scilicet territorii separati faciendam per duas tantum species, Unam scilicet privilegii Apostolici expressi, alteram immemorabilis benè justificatæ, quorum neutrum accedebat, Quinimo ex facti circumstantiis, excludi videbatur probationis potentia, unde de stricto jure denegari etiam debuisset remissoria, ex quadam superabundanti æquitate concessa, adhuc tamen non executi, quoniam ad effectum privilegii, utpote probandi per authenticum documentum, illa non suffragabatur, ac etiam ejus exclusiva probatio resultare videbatur ab exhibitione dictorum aliorum privilegiorum in præfato liberculo registratorum, simplicem exemptionem ipsius Monasterii regularis ac personarum in eo viventium, importantium, cum narrativa, quod locus esset diocesis Anglonen.

Licet enim exhibitio esset extrajudicialis, juxta eam formam, cum qua in his Sacris Congregationibus proceditur, ita ut non adesset ea formalis productio, ex qua resultet restrictio ad illum titulum tanquam meliorem juxta *theor. Innoc. in cap. perveni de decimis, de qua in 7. annos. Abbatis dec. 29. par. 7. rec. & 29. par. 6.* ac habetur hanc materiam distinguendo & explicando, late deductum in *Sabinen. exemptionis sub tit. de Regularibus ad materiam gabellarum disc. 47.* Nihilominus satis urgens adminiculum dictæ negativæ resultare dicebam, quoniam cum præfatus Sanctorius, ob acrem litem cum Episcopo tunc actam, curavisset cum nimia diligentia, omnia privilegia habere, dictumque liberculum tanquam speciem manifesti componere, omnino probabile est quod aliud melius privilegium non adesset, verisimiliter impressum, neglectis aliis utpote præjudicialibus potius, quam favorabilibus, ob dictam enunciativam, quod Monasterium esset hujus diocesis.

Immemorabilis quoque omnino improbabilis erat ex facti circumstantiis contrariis illam excludentibus, cum ex parte Episcopi exhiberentur litteræ Cardinalis Alexandrini nepotis *Pii V.* tunc regnantis de anno 1569, & sic de tempore proximo publicationi Concilii, directæ Metropolitanæ, ut assisteret Episcopo in hujus loci visitatione, ac exercitio delegatæ jurisdictionis.

Ac etiam sub eodem *Pio V.* cum tunc Commendatarius, Episcopo visitare volente resistantiam de facto & armata manu fecisset, constabat de hoc inquisitum & carceratum fuisse, ac sive ex condemnatione, sive ex compositione solvisse pœnam scilicet 300 auri, ut justificabatur ex publico documento extracto ab actis.

Doctum item fuit de annis 1588. & 1606. coram eodem Episcopo, habitos fuisse concursus ad formam ejusdem Concilii Tridentini super provi-

sione illius Parochialis, *Archipresbyteratus* nuncupatæ, ac etiam de pluribus collationibus ordinum seu concessionibus dimissorialium pro illis suscipiendis diversis temporibus, & prout Episcoporum zelus & diligentia exegit, Unde propterea exclusa remanebat immemorabilis, cujus præcipuum ac essenziale requisitum est, ut nihil intra hominum memoriam, & à 100. annis citrà gestum, dictum, vel auditum sit, ut in eadem *Toletana disc. 1.*

Demum quoad tertium punctum inspecta littera *S. Concilii dicta Sess. 25. de Regularibus cap. 11.* ea difficultatem facere videbatur, cum post jurisdictionem Ordinariis delegatam, etiam in Monasteriis exemptis Regularium in concernentibus curam animarum & administrationem Sacramentorum, excipiantur loca, in quibus resident Generales seu capita Religionum, ac etiam generaliter omnia ea, in quibus cum Parochianis utraq; jurisdictione temporalis & spiritualis habeatur; Quia verò observantia docet contrarium, quoniam in tot consimilibus controversiis, de quibus supra & infra *hoo. tit.* præsertim in *dicta Toletana, in Vultur arven. in Conversana, in Aprutina, in Firmans,* & similibus, ista circumstantia temporalis jurisdictionis concurrerebat, & tamen semper neglecta fuit, atque in nulla consideratione habita.

Quinimo etiam in illis locis, in quibus cumulabatur utraque circumstantia, quod scilicet adesset jurisdictione temporalis, illaque non penes simplicem Prælatum inferiorem, sed penes Generalem, seu caput Religionis, adhuc istæ circumstantiæ solæ & de per se in nulla consideratione haberi consueverunt, sed opus fuit formiter justificare territorium separatum, ut patet ex aded ventilata *S. Angeli Lombardorum coram Pirovano, & Panzolo,* cujus causæ plures decisiones habentur impressæ inter recent. præsertim *decis. 197. par. 8. & dec. 80. par. 9. rec.* ubi de loco sub regimine & jurisdictione Generalis Congregationis Montis Virginis, ac etiam *ex Avellina jurisdict. coram Ortoho. inter suas dec. 82. & in Montis Virginis seu nullius jurisdict. Junii 1656. & 8. Junii 1657. coram Duno. inter suas dec. 988. & 1001.* in quibus omnibus pariter agitur cum eodem Generali dictæ Congregationis, Atque in celebri *Squillacen. coram Martin. Andr. inter suas dec. 54. aliàs dec. 59. post Tamburin. de Jur. abbat. tom. 3.* Concurrat etiam dictum requisitum jurisdictionis temporalis, quale etiam in tot decisionibus *Theatin. & Aprutin.* quæ habentur impressæ inter recent., ab apud *Tamburin. ubi supra,* & tamen nunquam ista circumstantia considerata fuit.

Quare dicebam, unum de duobus, stante dicta nimis generali & inconcussa contraria observantia, admittendum esse, vel scilicet dictam Conciliarem dispositionem moderatam esse per decretum *Pii V.* sub die 4. Decembris 1570. registratum apud *Fagnan. in cap. nullus de Parochis num. 43.* non obstantibus motivatis in contrarium per *per eundem Fagnan. n. 44. & seqq.* cum revera ea procedant, ubi ex aliis probationibus constat de omnimoda jurisdictione quasi Episcopali cum territorio separato & qualitate nullius, ut ipsemet agnoscit *num. 47. & seq.* qua probatione data juxta duas species de quibus supra, nil referre videtur dicta circumstantia temporalis jurisdictionis, sine qua etiam idem procederet, juxta casum, de quo in *Astoricen. & in Hyspalen. disc. 7. & 8.* & in aliis ut supra, Unde propterea considerabam istam circumstantiam solam considerabilem esse, tanquam adminiculum dictæ probationis, ac ad illam reddendam faciliorem,

Vel

Vel quod dictum decretum Conciliare verificabile forsan esset in illis locis, in quibus per inferiores Prælatos utraque jurisdictio possideatur plena, & omnimoda, quia nempe etiam in temporalibus illa in omnibus causis independenter, tanquam in libero alodio habeatur, juxta casum, de quo plenè agit Spada *conf. 4. & s. lib. 1.* & habetur actum in *Lucana jurisdictio seu Imperii sub tit. de feudis disc. 60.* cum tunc juxta unam opinionem, ille locus in totum Ecclesiasticus factus videatur ex deductis in *d. Lucana*: Undè propterea non congruit huic temporali jurisdictio, quæ ex Regiis concessionibus in feudum & tanquam species baroniæ habetur solum in causis civilibus, vel ad summum mixtis, ad quos limites ita Concilium jurisdictionem quoque spiritualem restrinxisse videtur, delegando Ordinariis cognitionem graviorum causarum criminalium & matrimonialium, ac aliorum de quibus in eodem Concilio, Eodem modo quo Rex eandem cognitionem graviorum causarum criminalium, concedere noluit, sed sibi reservavit, eam pro se retinendo, seu alicui seculari, de quo magis confidat, concedendo in feudum ut supra; Incongruum enim videtur, ut ex fundamento hujus ita diminutæ seu restrictæ jurisdictio temporalis, inferri debeat ad plenam & omnimodam jurisdictioem spiritualem, & quasi Episcopalem, cum ita major esset effectus, quam causa, undè propterea istud motivum in nulla penitus consideratione habitum fuit.

LVNEN. SARZANEN.
JURISDICTIONIS
PRO
EPISCOPO
CUM
ABBATE SEU COMMENDATARIO MONASTERII
DE AULLA.

Causa decisus per Sac. Congregationem Episcoporum, & Regularium pro Episcopo.

De eadem materia territorii separati, & omnimodæ spiritualis & quasi Episcopalis jurisdictiois Prælati inferioris, etiam in exclusionem jurisdictiois delegatæ loci Ordinarii.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **F** Dari potest territorium separatum secundum quid etiam in loco undique circumdato à diœcesi.
- 3 **D**ecisio Sacre Congregationis.
- 4 **C**opia quando probet.
- 5 **D**e cessatione privilegiorum ob immutationem status.
- 6 **D**e causa, ob quam Regularibus concessa sunt privilegia exemptiva.
- 7 **C**ausæ Regularium quomodo & à quibus cognosci debeant.

8 **Q**uando privilegium exemptivum dicatur im-
portare territorium separatum.

9 **Q**uomodo istud territorium separatum situm seu
improprium in locis suis intra diœcesim in-
telligatur, & quid operetur.

DISCURSUS X.

Monasterium, Sancti Caprasii Or-
dinis S. Benedicti situm in Op-
pido de Aulla, annexam habens
ejusdem loci curam animarum,
in vim cujusdam privilegii ex-
emptivi *Honorii Secundi*, de
anno 1126 sibi concessi, ab antiquo contro-
versias habuit cum Episcopo, ad cujus favorem
plures prodierunt Apostolicæ determinationes
Lucii, Alexandri, & Innocentii tertii respectivè
Cum autem post plarium sæculorum decursum,
Monasterium prædictum, utpotè à regulari obser-
vantia declinatum suppressum esset, *Leo Decimus*
de anno 1517. illud secularizando, & tanquam
Ecclesiam secularem concessit in jurepatronatus
Marchioni Malaspina dicti Oppidi Domino tem-
porali, cum facultate presentandi clericum secularem
loci Ordinario, qui in eisdem litteris enun-
ciatur hic Episcopus *Lunen. Sarzanen.* dictamque
concessionem de anno 1554. innovavit *Julius Ter-
tius* Adamo Centurioni ejusdem loci Domino, eo
addito, ut præsentatio Rectoris fieri posset, vel co-
ram Ordinario, vel etiam coram Vicario Generali
Januen. sive coram uno ex Canonicis Cathedralis
ejusdem Civitatis Januen. cui facultas instituendi
præsentatum competeret; Cumque vacante dicta
Ecclesia de anno 1662. modernus Marchio Centu-
rionus, cum consueta enunciativa quod eadem Ec-
clesia seu Monasterium esset hujus diœcesis, coram
uno ex Canonicis dictæ Cathedralis Januen. cum
subsequuta institutione, præsentasset Aloysium de
eadem familia Centuriona, qui deputavit in Vica-
rium seu V. Abbatem quemdam ejusdem loci Sa-
cerdorem, ab Episcopo obtinentem approbatio-
nem, & licentiam exercendi curam animarum, & ad-
ministrandi Sacramenta.

Idem Vicarius, patrono, ac proviso, consenti-
entibus, & confoventibus, de facto denegare cepit
obedientiam & subjectionem Episcopo, atque ex-
ercere jurisdictioem spiritualem, & quasi Episco-
palem cum clero & populo, tanquam in loco
Nullius, & de territorio separato, fundando hanc
prætensionem in dicto privilegio *Honorii Secundi*,
ex cujus verborum amplitudine prætendebat re-
sultare dictam qualitatem *Nullius*, & territorii
separati, non obstante circumdatione undique à
diœcesi, ex eo quod non implicaret, locum esse
undique circumdatum, & tamen dici *Nullius* per
quamdam improprietatem & intellectualem separa-
tionem secundum quid, juxta firmata in *Mon-
tis Cassinen. Jurisdictionis coram Bichio dec. 373.*
par. 11. rec. quæ decisio hanc prætensionem ex-
citavit; Sed introducta causa in Sac. Congrega-
tione Episcoporum, & Regularium per appellatio-
nem ex parte ejusdem V. Abbatis interpositam à
censuris contra eum per Episcopum illatis, prodit
resolutio de *Mense Julij 1667.* Episcopo favorabilis
in possessore super ejus manutationes in quasi
possessione exercendi omnimodam Episcopalem,
tam ordinariam, quam delegatam jurisdictioem,
remissa ad Rotam causa in petitorio, super præ-
tensio territorii separato vel exemptione respecti-
vè, dictaque resolutio eodem anno confirmata fuit